

35 1705, 5 28

EXERCITATIO PHILOSOPHICA, 30

DE

**JURE PRINCIPIS
DISPENSANDI
CIRCA LEGES PRÆCIPUE
POENALES,**

Occasione Illustris controversiæ
Anglicanæ,

Cujus postremam Partem
Auspice DEO Optimo Maximo
Sub PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI ATQVE EXCELLENTISSIMI;
DN. JO. PHIL. PALTHENII,

Historiarum & Moraliū Professoris Regii Ordin.
longe celeberrimi,

In Alma Pomeran. Auditorio Majori
ad diem Septembr. M DCCV.

Publicæ *συμφιλοσοφίας* disquisitioni
submitte

JACOBUS BERNHARDUS FROBOESIUS, G.P.
H. Lq. C.

GRIPHSWALDIÆ,
LITTERIS DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
REG. ACAD. TYPOGR.

VIRIS
ILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS,
ET MAXIME STRENUIS,
DN. FRIDERICO MEVIO,
S. Regiæ Majestatis Sveciæ Tribuno Le-
gionis Equestris, & Supremo Rei Venatoriæ Præfecto,
Hæreditario in Zarrenthin, Baggendorff,
&c.

DN. FRANCISCO MICHAELI
DE BOLTENSTERN,
Dicafterii Regii per Pomerniam & Ru-
giam Directori Amplissimo, Hæreditario
in Altenhagen, Sehagen,
&c.

*Mæcenatibus, Evergetis ac Fantoribus
omni pietate colendisimis,*

Has pagellas Academicas
eâ, qua par est, submissione

dicatas vult

RESPONDENS.

§. 18.

Quemadmodum autem Rege populoque Angli-
cano consentiente novæ leges feruntur, ita existiman-
do non est in veteribus forte legibus majori Regem
facultate pollere, cum idem ad eas inviolate servan-
das in ipsa regni delatione juramento adstringatur,
cujus consuetudinis origo ab ipso Conquestus Angli-
cani tempore deduci potest. Testis est enim *Matth.*
Paris. in vit. XXIII. Mon. p. 30. presente Lanfranco Archiepiscopo
Gvilielmum Conquestorem tacitis SS. Evangeliiis jurasse, bonas
& approbatas antiquas Regni LL. quas sancti & pii Angliæ Reges
ejus Antecessores & maxime Rex Eduardus statuit inviolabiliter
observare. Observare autem legem hic non significat
facere id quod Lex jubet, sed penes subditos efficere,
ut ad ejus præscriptum actiones illorum componan-
tur. Uti mentem suam ipse Gvilielmus declarat apud
Lambard. in LL. antiq. Hoc quoque, inquit, præcipimus ut
omnes habeant & teneant legem Eduardi Regis in omnibus
rebus &c. Sic Henricus I. *Legem, inquit, Eduardi vobis*
reddo (i. e. observandum vobis relinquo) cum illis emen-
dationibus, quibus Pater meus eas emendavit consilio Baronum
suorum, qui tunc quidem Concilium populi Anglicani
repræsentabant. Conf. *Hagulsbad. p. 311. Sim. Dunelm.*
p. 225. Henr. de Knight p. 2374. quos conjunctim editos
debemus Somnero Lond. fol. 1652. add. Rog. ab Hoved. P. 1.
p. 268. Chron. Eccles. Ligbifield. ap. Selden. in not. ad Eadmer.
& Brompton. p. 1031. Ut antiquiora mittamus hodiernum
Angliæ Reges quando inaugurationis solennia pera-
guntur publice ad intemeratam latarum Legum custo-
diam juramento se obstringunt. Vid. Krönungs-Actus

E

beyder

beyder Maytt. Wilhelmi III. und Mariæ apud *Becmann.*
in Syntagm. Dignit. Illustr. Dissert. VI. c. IV. n. 11. ubi hæc
 habet: Worauf der Erb-Bischoff Sr. Maytt. fragte/
 ob Er geloben und schweren wolte/ das Volck von Engel-
 land und alle dazu gehörige Herrschafften zu regieren
 nach denen von dem Parlamente gemachten Statu-
 ten und Gesezen des Königreichs? Darauf der
 König antwortete: Ich gelobe solenniter solches zu thun.
 Der Erb-Bischoff sprach ferner: Wolt Ihr euer bestes
 thun/ die Geseze kräftiglich üben und exerciren zu las-
 sen in allen Rechten? Darauf der König antwortete:
 Ich wil / & paulo post: Die von mir versprochene
 Sachen wil ich thun/ so wahr mir GOTT helffe. Ubi
 tamen notari meretur in posteriori propositæ ab Archi-
 episcopo quæstionis membro mentem Historici Angli-
 cani non satis Becmannum assequi. Anglice enim verba
 ita concepta leguntur: *Wil you to your power cause Law
 and Justice in mercy to be executed in all your judgments. i. e.*
 Wolt Ihr nach Vermögen beschaffen/ daß Recht und
 Gerechtigkeit mit Barmherzigkeit in allen euren
 Gerichten ausgeübet werde. Quæ verba nequaquam
 otiosa sunt, sed concessum Regi jus aggratiandi tri-
 buunt, cum prius ipsi membrum affectatam dispen-
 sandi de Legibus facultatem adimat. Atque ea est
 causa quare de distinctis distinctè Rex interrogetur.
 Priori loco de ipsâ legislatoria facultate, posteriori de
 executiva Legum potestate quæritur. Ad latas jam
 leges simpliciter Rex adstringitur, circa ferendas com-
 munem ut diximus cum Parlamento potestatem habet,
 sed executio Legum absente præsertim Curia Parla-
 menti

menti tota est penes Regem, ita quidem ut in irrogatione pœnarum ubi singularior casus obvenerit iudicio suo uti queat. Formula autem juramenti, quod Guilielmus Jacobi Successor præstitit, exacte cum ea convenit, ad quam Jacobus ipse se adstrinxit.

§. 19.

Ex quibus omnibus prona ratiociniorum sequela inferimus, pessime Jacobo II. ab adulatoribus impositum fuisse, dum dispensatoriam ipsi facultatem competere libenter, ut fieri solet, quod misere cupiebat credenti pervaserunt. Videbant mali inde proventuri seriem primarii de Clero Viri, & in tempore Regem ut isto errore desisteret hortabantur. Vid. *Orat. Arribi Ep. Cantuar. in histor. desert. Jacob. p. 14.* sed ille pessimo suo fato monitoribus asper carceri eos mancipabat. Qui inter seculares Regis Consiliarios eminebat Sunderlandiæ Comes aperte negabat dispensatoriam Regi facultatem adscribi prius posse, quam absolutum è limitatoregnum & ex Anglicano Turcicum idem effecisset. Vid. *lit. ej. ad amic. ibid. p. 28.* Cum paulo post excensionem in Angliam Princeps Arausionensis faceret, inter potissima accusationis Regiæ capita temere hæc ab ipso usurpata dispensandi licentia, & primo quidem loco posita referebatur, quod utique factum non esset, nisi speciosissima hæc tanti exornandi conatus ratio visa fuisset. Negabat autem Princeps fieri ulla ratione posse, ut quæcunque LL. autorem simul Regem ac Parlamentum habeant à solo Rege laxari queant. Vid. *prim. ej. declarat. §. 3.* Cum denique Regnum Jacobo profugo publica Ordinum autoritate abrogatur,

retur, inter præcipuas facti illius causas repositum id deprehendimus quod Parlamento invito de LL. publicis dispensandi autoritatem sibi arrogasset, quam iterum iterumque competere ipsi negant, sed indubio jure ad Parlamentum (quo Rex comprehenditur,) pertinere docent. Vid. *instrum. exauclorat. fact. XII. febr. 1689.*
§. 1. ibid. p. 125. seqq.

§. 20.

Sed nihil tam falsum est, quod non veri quodam specie adornari atque venditari imperitis possit soleatque. Videbimus ergo, quid pro Jacobo quondam Rege infelicissimæ causæ patroni, quantum nobis quidem intelligere datum fuit, in medium adduxerint. Possunt illi in duas classes dividi, quidam enim Regi infinitam circa omnes civiles Angliæ leges dispensandi facultatem tribuere veriti non sunt, alii ad certas leges certosque circa eas emergentes casus restrictam dispensandi potestatem eidem adjudicare satis habuerunt.

§. 21.

Qui priori sententiæ favent argumentum (1) ducunt à natura summi imperii civilis, quod in Anglia Regi competat, & inter potissimas partes uti legislatoriam, ita & circa leges dispensatoriam facultatem habeat. Sed respondemus: Quamquam diversæ sint summi imperii civilis partes, ad constitutionem illius ita necessaria, ut si aliqua earum omnino deficiat mancum inde atque mutilum imperium evadat, necesse tamen non esse, ut omnes atque singulæ ab omnibus, qui id imperium habent, continuo exercentur. Quædam earum transitorii,

ditorii, quædam perpetui sunt usus, illæ semel & simul fiunt, hæ ex intervallo atque iteratis vicibus locum habent. Atque ad priorem classem legislatoria facultas pertinet, quæ semel idoneis legibus formata civitas opus adeo non habet, ut potius utilitati ejus repugnet, ut cum persona imperantium mutantur leges, uti in *Dissert. de causis malorum, &c.* demonstravimus. Quod si ergo à summo imperio civili potestas ferendi leges abesse potest, de legibus quoque dispensandi facultas aberit. Porro confundi non debet, id quod haud obscure hic fit, imperium summum cum absoluto, qui enim superiorem non habet, parem tamen habere potest, cujus opposito jure competens alteri potestas temperetur certisque limitibus coercetur. Quicquid adeo de natura est summi imperii civilis, id ubi inter plures idem divisum est, in solidum singulis tribui non potest. Ut enim qui partem imperii habet totum habeat contradictorium est. Habere autem Angliæ Regem imperium non absolutum, sed limitatum, ac cum populo divisum, nec inter partes illius soli Regi concessas facultatem legislativam esse, in superioribus ostendimus. Unde sequitur, quod quemadmodum jure Civilis imperii non nisi à Rege Populoque Anglicano junctim leges feruntur, ita etiam non nisi ab utraque parte circa eas dispensatio fieri possit.

§. 22.

Cum qualemcumque hanc partium summi imperii divisionem negare Jacobitæ non possint, negant tamen (2) paribus hic cum populo passibus Regem incedere,

E 3

cedere,

cedere, sed jus huic competens ita semper eminere putant, ut sicubi cum jure populi contendatur, facile illud exsuperet, id quod populum ipsum, dum supremi Domini titulo (*our dread Sovereign*) Regem salutat, agnoscere opinantur. Respondemus, inæqualitatem dignitatis, quæ inter Regem populumque ipsi subjectum est haud obstare, quò minus æqualitate juris in rebus certo pacto ac contractu definitis cum Rege populus gaudere possit. Hæc itaque miscenda nullo modo sunt, falsissimumque est quod supponitur, ubi æquali jure duo ad unam eandemque rem concurrunt, unius partis jus tale tantumque esse posse, ut jus alterius evertat, id quod non obscuram contradictionem involvit. Vocabuli autem souverainitatis ambiguitas ineptè hîc captatur. Est enim duplex illius significatus modernarum gentium usu receptus, ut aut independentiam imperii civilis qualiscunqve ab alio superiori, aut à legibus regni fundamentalibus liberam Regis atqve Principis potestatem denotet. Prior sensus haud dubiè antiquissimus & feudali juri penè coævus est, in quo status illius, qui à Domino feudi, ut ita dicam manumittitur & Vasallus esse definit, souverainitatis elogio propriè mactatur, uti exemplum recentissimum est in historia Prussica atqve Holfatica, ubi remissio nexus feudalis à regno Poloniae Daniæque in gratiam Friderici Wilhelmi Electoris Brandenburgici & Christiani Alberti Cimbriæ Ducis facta Souverainitatem Borussiae Orientalis atqve Ducatus Slesvicensis nomine utriqve tribuit. Pari ratione, qui ab omni feudali alioqve nexu civile imperium minuente

ente immunis semper fuit, aliis qui depreffioni conditione sunt oppositus, souverainitatem, i. e. nemini obnoxiam potestatem habere dicitur, quo titulo minores principatus, quales in Gallia sunt Arausionensis atq; Dombensis, superbiunt, ne quæ ob angustiam territorii amplissimi regni finibus conclusi in eos cadere poterat obnoxii status suspicio locum inueniat. Posterior sensus recentior est, nec ut arbitror eo tempore antiquior, quo oppressa Parlamentorum autoritate Galliae Reges pro arbitrio regnare cœperunt. Daniæ certè regno constat non prius quam Friderico III. jura sua Ordines regni condonassent, dignitatem hanc souverainitatis accrevisse, vid. *l'etat du Royaume de Dennemarck Cap. 7. & defense de Dennemarck Cap. 7. addatur Becmann. Orb. Geogr. & Civ. p. 619.* Posterior hic sensus priorem plerumque includit, sed prior posteriorem nequaquam comprehendit. Nam & Fridericus Wilhelmus supremi in Borussia imperii jus adeptus vi articuli noni pactorum Velaviensium: *Severissimus Elector ejusque descendentes masculi Barones, Nobiles, Civitates & Magistratus ac subditos omnes Prussiae cujuscunque gradus ac conditionis sint in auitis receptisq; privilegiis, statutis, juribus ac libertatibus huic conventioni non derogantibus conservabunt ac manutenebunt, &c.* Ordinibus ejus provinciae, quæ ante habuerant privilegia confirmavit, vid. *Pufend. rerum Brandenburg. Libr. IX. §. 55.* & de Christiano Alberto Holfatiæ Duce in ipso diplomate souverainitatis Slesvicensis, quod extat *Theatr. Europ. Tom. 8. p. 773. seqq.* disponitur hisce verbis: *Cediren das Herzogthum Schleswich . . . cum domino directo & utili,*

utili, wie auch sonderlich sublimi superioritatis plenissimo jure, die souverainitat genandt / mit allen Ehren / Würden = = = doch daß dem Adel / Städten / Bürgern und gesammten Unterthanen ihre Güter / possessiones, wohlerfessene libertet, Gerechtigkeit / privilegien in Ecclesiasticis & Politicis ohne Hinderniß ungekränct verbleiben etc. cui conditioni ex asse satisfactum esse præfens Ducatus Slesvicensis status summa libertate gaudens testatur. Ex quo interpretationem capiunt verba, quibus Friderico Wilhelmo in dictis pactis Velavienfibus Articulo quinto cum jure supremi domini *summa atqve absoluta* potestas collata dicitur, quemadmodum & §. 3. pactorum Labiavensium, quarum itidem exemplum exstat ap. Pufend. l. c. §. 45. conventum erat, ut idem esset & maneret Princeps *summus, absolutus, & souverainius*, itemq; §. 4. ne in aliquo *summe & absolute* potestatis exercitio turbaretur, cum non alia hinc quam à fiduciario nexu, qui ante fuerat, absolutio intelligi possit. Quando itaqve Angli blandum illud Souverainitatis vocabulum Regi suo tribuunt, id tantum agunt, ut nec Imperatori Romano in civilibus, nec Pontifici in Ecclesiasticis rebus eundem subesse testentur. Hinc & Imperialis Angliæ corona (*the imperial crown*) publico Ordinum decreto appellata, vid. Chamberl. *præfens status Angl. P. I. p. 69.* & Reges ipsi Imperatorum nomine subinde salutati, vid. *Beem. Synagm. Dignit. Illustr. Dissert. 1. Cap. II. §. 6.* cujus dictis addi potest inscriptio statuæ Carolo II. in foro locoq; congressus mercatorii Londinensis positæ, qualis quidem anno 1699. ibidem adhuc exstabat :

Carolo

Carolo II. Cafari Britannico, Patriæ Patri, Regum Optimo, Clementiſſimo, Auguſtiſſimo, generis humani deliciis, utriusq; fortuna victori, paciſ Europe arbitro, maris Domino ac Vin-
 ditiæ ſocietas mercatorum Adventur. Angliæ, quæ per CCCC.
 jam prope annos Regia benignitate floret, fidei intermerata ac
 gratitudinis æterna hoc teſtimonium venerabunda poſuit anno
 ſalutis humane 16. . . .

Ne quoque Pontificiæ authoritati in Angliæ locus eſſet, ſolenne ſuprematus, quod vocant, juramentum ab omnibus omnino ſubditis ad officia publica admittendis præſtari debet, nec revera quidquam inter Souverainitatem atque Suprematum (*Supremacy*) Angliæ differentiæ eſt, niſi quod ſuprematus peculiari ſenſu ad ſolum Papam, Souverainitas ad Imperatorem ut & alios quosque extraneos Principes, quos inter itidem Papa eſt, communiter referatur. Vid. omnino Chamberi. præſ. Stat. Angl. l. 6. & Bentem. Engliſch. Kirchen- und Schulen- Staat / p. 393. Qui ergo à Papa atque Cæſare non pendet, is propterea ab obligatione fundamentalium regni legum pactorumque & contractuum cum ſubditis ſuis initorum non eſt immunis, nec adeo quidquam per ea ſibi ademptæ poteſtatis uſurpare jure poteſt.

Sed iſtanti illi (3) nec fieri poſſe credunt ut per Leges regnorum fundamentales Legiſlatoria Regibus poteſtas adimatur, velut quæ in ipſa regni natura, divinitus ſaltem ipſi attributa, ita inſit, ut quemadmodum nulla alia Lex eſt, quam quæ à Rege atque Principe proficiſcitur, ita nec Rex aut Princeps eſſe poſſit, qui

F

con-

condendarum legum potestate destituatur. Si quis probationem tanti talisq; asserti exigat, pleriq; omnes ad Jacobi Usserii auctoritatem, librumqve ejus *de potestate Principis Part. I. §. 23.* securi provocant, ubi idem invictis atq; irrefragabilibus argumentis demonstratum sit. Sed nobis argumenta illa Usserii nil quidem tanto Viro dignum videntur continere. Quod enim primò urget *Psal. LX. 9.* in versione Bibliorum Anglicana dici: *Juda is my Lawgiver, Juda est Legislator meus,* quam vocem Græcus Latinusqve Interpres ita reddat: *Juda est Rex meus,* id si obtinet, nobis qui Lutheri versionem nihilo Anglicana inferiorem sequimur, *Juda ist mein Fürst* / concludere inde licebit, quod nemo sit Princeps, quin idem Rex sit. Quòd porro varia Patrum loca allegat, quæ itidem de Principe Legislatore loquuntur, verbaqve præfertim Augustini in *Job. Tract. 6.* citat: *Divinum jus in Scripturis habemus, humanum jus in legibus Regum,* & paulo post: *Ipsa jura humana per Imperatores & Reges Seculi DEUS distribuit generi humano,* itemq; *Epist. 48. ad Vincent. Jus humanum in potestate est Regum terra, &c.* præterquam quod quantumvis venerabile Episcopi Hipponensis nomen ad probandam politici dogmatis veritatem non sufficit, sine dubio non de alio quam cui ipse suberat Reipublicæ statu Augustinus loquitur, præter quem alias & ab isto planè diversas Rerumpublicarum formas dari constat, nec insolens est, ut Regum nomine quicumque Rempublicam regunt promiscuè designentur. Quid ad dicta Justiniani *Cod. de Vet. Jur. Enucl. L. 3.* & Alexandri Comneni *Novell. de Solut. Sponsal.* itemqve Plutarch. ad

Princ.

Princ. Indoct. reliquaꝫ ibidem undiqvaꝫ collecta authorum loca respondendum sit, ex persona loquentium eorumque quos alloquuntur, ut & iis quæ de Augustino tetigimus, haud difficulter judicabitur. Quodsi autem crude ista omnia accipienda quis pertendat, sequetur inde quod ab omni ratione alienissimum est, in Republica Aristocratica atq; Democratica nec facultatem legislatoriam nec adeo leges dari. Sed nolumus iis immorari, ne in exagitandis Viri alias doctissimi nævis voluptatem capere videamur, cum præsertim liber iste posthumus sit, & ut suspicamur non sine maturo Authoris Reverendissimi consilio suppressus, quem ut fieri solet hæredes malè seduli aut clarorum virorum rejectanea captantes typographi in lucem protraxere. Nec ut aliter sentiamus præfatio Sanderfoni, Episcopi jam tum Lincolniensis, Usseriano operi præfixa à nobis impetrat, quem quantumvis præstantem fama atqve meritis Theologum certum est solida doctrinæ politicæ fundamenta Usserio nihilo rectius calluisse.

§. 24.

Sunt (4) qui dicant, cum ipse solutus sit legibus Angliæ Rex, conveniens esse, ut idem quoque alios solvere lege possit. Ut hujus ratiocinii imbecillitas rectè intelligatur, notandum est triplici ratione, ut quis ab obligatione legum immunis sit, posse contingere. Aut enim in hominem privatum, aut in eum qui legislatoriæ potestatis partem tenet, aut in legislatorem ipsum id cadit, adeoꝫ ex diverso pro personarum ratione fonte profluit. Inter privatos quando

F 2

quis

quis ab obligatione legis eximitur, peculiari id fit beneficio legislatoris, quo ut perinde alii fruantur necesse non est, saltem ille, de quo dispensatio facta fuit, dispensare de aliis non potest. In distributione partium summi imperii, quicumque legislatoriae potestatis subdivisione facta partem ejus accepit, quemadmodum illi, cui altera pars obvenit, obligationis quidquam impingere non potest, ita ipse quoque ab altero obligari nequit, sed conjunctim ab utroque lex lata tertium stringit, quem adeo alter sociorum invito altero lege ea exsolvere non potest, si praesertim actus, qui uno indulgente suscipitur alterius detrimento cedat. Ratio itaque ejus ab obligatione legum immunitatis, quae de potestate Legislativa participantibus competit, haec est, quod qui distinctas summi imperii partes suo jure tenent haecenus pares sunt, obligatio vero non est nisi ex lege, lex porro superiorem ponit, & si à pluribus proficisci debeat, separato singulorum actu perfici effectumque adeo sortiri non potest. Ut autem à praescripto latae legis subditus immunis sit non alia ratione fit, quam vinculi, quod per legem injiciebatur, relaxatione ab iis, qui authores sunt legis, facta. Hinc adeo patet sequela plane nihil esse si quis ita colligat: hic homo in eo est statu, ut obligari lege nequeat, ergo idem jus habet eos, qui lege utique obligantur, eadem exsolvendi. Si quis vero solus legislatoria facultate polleat, de eo dubium non est, quin & ipse lege illa, quam subditis proponit, solutus sit, & solvere eadem quoscunque de numero subditorum voluerit possit. His praesuppositis facile ad hypothesein descen-

descendetur. Primus enim atqve tertius ἀνοτεθουίας casus Angliæ Regi, de quo loquimur, non competit, uti partim ex supradictis, partim è re ipsa patet, medius verò si obtineat, falsissimum utiq; est Jacobum II. ideo quod ipse civilibus Angliæ legibus velut legislatoriæ potestatis partem habens non teneretur, iisdem legibus suo arbitrio, non requisito aut admissio Parlamenti, quod alteram legislatoriæ potestatis partem tenet, consensu solvere Anglos potuisse.

Qvi (5) non magis ad rigorem juris exferendum quam ad eundem certa ratione mitigandum Regem Angliæ teneri, idemqve in coronatione Regia præter solennia verba adhiberi solita, de quibus diximus §. 18. prælato Sancti Eduardi primi Angliæ modernæ legislatoris gladio acie atqve cuspide retuso, quem Curtnam (*courtein*) dicunt (vid. *Watson. in Glossar.*) designari putant, hincqve adeo dispensandi jus Regi competere opinantur, illi manifestè aggratiationem cum dispensatione confundunt. Illa ad executionem legum latarum, hæc ad legislaturam ipsam pertinet, illa uti Angliæ Regi propria, ita hæc cum Parlamento eidem communis est, nec quidquam repugnare, ut qvi legislatoria facultate plane caret aggratiandi jus habeat, exemplo Principis Arausionensis Reipublicæ Belgicæ Præfecti nuper patuit.

Non desunt (6) qvi ratiociniis parcentes præscriptione immemorialis temporis Regem hac in re tuentur, exempla Regum, qvi facultate dispensandi usi sint

populicq̄ circa id ipsum patientiam allegantes. Notandum est autem inter solos privatos præscriptioni locum esse, nec inter principes liberosq̄ve populos exferere vim suam posse, cum nemo sit, qui ipsis jure aliquid præscribere metamq̄ controversiarum statuere pro imperio possit. Quæ ratio est, quare & Romana Jurisprudencia, quæ mater præscriptionis est, res atq̄ve jura fisci ab eadem libera pronunciet, cui asserto quam maximè id congruere videtur, ut nec res vel jura ad populum liberum Principi contradistinctum univèrsim pertinentia præscribantur. Si cui tamen ad leges privatis positas qualicunq̄ modo attemperare Principum jura placeat, illi saltem in præsentem casu ad Jurisprudenciam Anglicanam unicè respiciendū erit. Primo autem illa id peculiare habet, ut immemorabile tempus non sola hominum viventium recordatione, sed memoria rerum gestarum qualicunq̄ve modo inter homines exstante definiat, atq̄ve inter memoriam naturalem & legalem distingvat teste *Eduardo Cook. in Institut. fol. 150.* Unde sequitur, si ex historicorum fide dignorum scriptis initium temere à Regibus usurpati dispensatorii juris demonstrari possit, intra memoriam hominum id tempus, nullamq̄ve adeo præscriptionis vim esse. Possè autè hujus rei initia demonstrari, nec Henrici III. regno antiqviorè aut certe Richardi I. ætate juniorem illam dispensatorii juris sive affectationem sive usurpationem esse, in sequentibus ostendemus. Deinde & jure Anglicano præscriptio contra statutum postea editum non valet teste *Cowello Institut. Lib. II. Tit. 6. §. 12.* atq̄ve circa rem præsentem statutum Henrici VIII. existat, quo dispen-

dispensandi potestas de civilibus legibus Regi atque populo Anglicano tribuitur, de ecclesiasticis autem Archiepiscopo Cantuariensi delegatur. Probabile verò non est, in communionem sui juris aut populum aut Archiepiscopum nulla cogente necessitate Henricum fuisse admissurum, siquidem is ipse immemorialis temporis præscriptione niti potuisset, aut si ea præscriptio ad usque Henrici tempora defluxit, intercedente tamen statuto per eum condito facultas successoribus perit ad eandem amplius provocandi. Quæcunque de præscriptione diximus, contra eos quoque valent, qui inter prærogativas Regias (quò nomine jura Angliæ Regum Majestatica appellantur) dispensandi facultatem referunt. Cum enim omnes illæ prærogativæ consentientibus Angliæ Jctis aut ex communi Gentium jure, aut statuto peculiari, aut immemorialis temporis præscriptione arcessendæ sint, posterius quidè hic fieri nulla ratione posse ostendimus, quandoquidem ergo nemo est, qui ad statutarium jus Regi favens provocet, nec in communi Gentium jure, quòd cum naturali coincidit, uti superioribus §. §. ostensum est, quidquam quòd huc pertineat deprehenditur, tuto inde colligimus Regi nullam distinctam à corpore populi dispensandi de legibus facultatem per modum prærogativæ qualiscunque adscribi posse.

§. 27.

Quod (7) quidam ita argumentantur: Obtinuisse in Anglia superioribus seculis dispensatoriam Papæ potestatem, abrogato Papismo jura omnia Papalia accrevisse Regi & per publicas regni leges ipsi tribui, unde

unde planum esse ajunt dispensatoriam circa leges facultatem eidem competere, id altius penetrat, adeoq; & curatius est confutandum. Quantum ad dispensationes Pontificias attinet, in iis usus ab abusu sollicitè est distingvendus, nec minus inter objecta illarum dispensationum differentia est constituenda. Initio itaq; non apparet circa alias quam Ecclesiasticas LL. atq; indulgentias Papales dispensandi facultate Papam usum esse, id quod suo jure fecit, quod nemo Pontificius aut tunc negavit, aut in dubium hodiernum vocat. Ex usu illo legitimo in abusum deinde res illa transit, ut & frequentius quam par est & levioribus de causis Canonici juris vinculum laxaretur, & paulatim ad res non minus civiles quam sacras, aut certe eas, in quibus Ecclesiæ atq; Reipubl. conjunctissima est ratio, manus porrigeretur. Nec utrobiq; quidquam ulterius requiri ad autoritatem iniquissimis quoq; mandatis suis conciliandam Papæ arbitrabantur, quam ut iisdem formula hæc: *non obstante hac vel illa lege atq; indulgentia, aut indulgentia & lege quacunque, infereretur.* Quæ res post aliqualis temporis patientiam male Anglos habuit eoq; adduxit, ut anno 1245. sedente Concilio Lugdunensi I. cum Innocentio IV. literis ad eum nomine *Magnatum & universitatis regni Angliæ* datis acriter expoſtularent, cumq; parum id proficeret, Procuratores Regii habita ad Concilium oratione *seriam & gravem prioribus querimoniam adderent de violenta oppresione, intolerabili gravamine, & impudenti exactione & injuria, quæ per hanc inuisam adjectionem Papalibus literis frequentè insertam (non obstante) exerceatur, per quam*

quam jus pro nibilo habeatur & authentica scripta enerventur, teste *Matth. Paris. in Hist. Angl. ad b. a.* Cum ne hac quidem ratione à Pontifice, ut illa dispensandi licentia se abdicaret, impetrari posset, ad Parlamenti confessuram retulit Henricus III. anno 1246. acriter questus: Gravari Anglia regnum ex multiplici adventu illius infamis inuntii (non obstante) per quem juramenti religio, consuetudines antiquæ, scripturarum vigor, concessionum auctoritas, jura & privilegia debilitentur & evanescent, quo infiniti de regno Anglia oppressi sint graviter & afflicti, vid. *idem ibidem p. 677.* Quæ querela Romam delata tantum abest ut Pontificem moveret, ut is potius anno sequenti per Johannem quendam ex ordine Minorum tributum gravissimum Clero Anglicano indiceret, addita clausula (quam subinde detestabilem *Matthæus* noster vocat) quolibet privilegio seu indulgentia quolibet non obstante. Paulo post anno 1250. homini Italo beneficium Ecclesiæ Anglicanæ Papa tribuit, non obstante, ut ait, illa indulgentia, per quam Anglia est indultum, quod Itali Clerici decedentis beneficium vel cedentis alius Italus immediatè nequeat obtinere, si vè aliqua alia, per quam ista collatio seu assignatio valeat impediri vel retardari. Vid. *idem ibidem d. l.* Immediabile ergò malum cernens Henricus III. ut fieri solet imitari Papam constituit, cujus porro exemplum alii Reges secuti sunt, id quod accuratè notat in *vita ejus Matthæus* ad annum 1251. dum ait: Detestabilem illam adjectionem non obstante in curias quoque laicorum cepisse derivari sensumq; literis regis insertum, ut non obstante priori mandato contrario, vel non obstante antiqua libertate, hoc vel illud faciendum aut omittendum ediceretur. Ex his omni-

G

bus

bus quid pro jure dispensandi Regi Angliæ asserendo confici queat non videmus. Primò enim legitimum illud dispensandi jus, quod de Ecclesiasticis legibus Papa habuit, in Henricum III. aliumve Angliæ Regem Pontificiæ religioni addictum ex ipsius cessione vel communicatione non transit, nec mera alieni exempli imitatio jus facit. Deinde abrogato in Anglia Papismo propriè loquendo legum quoque Papalium vis exspiravit, adeoque & dispensatoria circa easdem facultas, ut & ejus exserendæ occasio extincta fuit. Quòd autem pars quædam Juris Canonici, velut Scripturæ S. primitivæ Ecclesiæ placitis, ipsiqve rationi fit satis consentanea, uti aliis in locis Protestantium ita & in Anglia retenta fuit, atq; vim legis hodiernum habet, id à libera Henrici VIII. populiqve per Parliamentum representati, recipientis eandem atqve adoptantis, voluntate est, quæ effecit, ut quod ante pro opinione Patrum Paparumqve valere poterat, naturam indueret civilis legis, quæ quanquam Canonica (*Canon law*) adhuc vocetur, id tamen ad originem ejus non verò auctoritatem denotandam pertinet, nec Ecclesiastica eadem, nisi ab objecto cognominatur. Ast circa civilium legum præscripta laxanda nihil quidquam Angliæ Regem posse demonstravimus. Nec verò exercitium illorum qualiumcunq; statutorum atqve jurium Papalium Regi, sed ArchiEpiscopo Cantuariensi datum fuit, ipso ita statuente Henrico VIII., qui Papismum abrogavit, unde & in rebus matrimonialibus similibusque dispensandi facultatem hodiernum idem habet, quam partim ipse, partim per

Procu-

Procuratorem exercet, videatur *Stat. XXV. Henr. VIII.* apud *Chamberl. Stat. præsent. Angl. Part. I. p. 192, seqq.* cum quo consentit. *Dn. Bentham. l.c. p. 209.* his verbis: Er (der Erb-Bischoff von Cantelbury) kan in allen Dingen dispensation geben welche nicht wieder **GOTTES** Wort und des Königes prærogativ lauffen z. e. daß ein Clericus ein beneficium in commendam hat / daß ein solcher z. beneficia cum cura animarum hat / daß ein solcher in gewissen Fällen sey non Resident, daß alle Krancke und Schwangere Fleisch essen mögen am verbotenen Tagen/alle welche dispensationes Er selbst oder durch einen deputatum, Master of faculties, austheilet/in allen Ihr. Maj. zugehörigen Landen/das einziige Schottland ausgenommen. Quod verò alicubi de juribus Papalibus Regi accrescentibus dicitur, id partim de redditibus atqve obventionibus, quibus sacerdotalis solertia originem dedit, intelligendum est, loquendi genere Germanis quoqve non inusitato, ut solennis præstatio eine Gerechtigkeit vocetur, partim eò pertinet, ut delegatam atqve dependentem à Regia dignitate Archiepiscopi Cantuariensis auctoritatem esse ostendatur, quo sensu Ecclesiæ Anglicanæ caput Rex dicitur. Id deniqve plane à ratione abhorret, ut per Reformationem Religionis id Regi dicatur accessisse, quod ante eam nullo ad Papam jure pertinere, qui tum fuerunt Reges una cum populo protestati sunt. Abusus sane Ecclesiasticæ potestatis civilis imperii facultatem minimè auget, nec quod ad injuriam à Papa illatam spectat, id inter jura Regia locum invenit. Saltem absurdus nihil est, quam si Regni à Papismo

alieni caput ad Papæ auctoritatem provocare velit. Nec
 melius res habet, si forte in Anglia Princeps Papæ
 religioni addictus rerum potiatur, quin id potius po-
 pulo, ut tanto acrius Papismo Regio contradicat, ansam
 præbet, de cujus sacris actum foret, si, e. g. circa le-
 ges reformatam religionem munientes & adversus
 Papismum directas dispensandi facultatem Rex sibi ar-
 rogare possit. Atque id ipsum est, quod in casum
 Jacobi II. res dedit. Est enim inter sanctissimas An-
 gliæ leges, ut nemo Pontificæ Religionis addictus offi-
 cio publico fungi queat. An verò superstitioni Pon-
 tificæ addictus quis sit nec ne ut indubie cognoscatur,
 intra semestre spatium à susceptione officii publici cer-
 tum ei juramentum præstandum est, quo dogma præ-
 fertim Transsubstantiationis cultumque imaginum
 damnat & auctoritati Papæ renuntiat, & deinde ad
 S. Cœnam Anglicanæ Ecclesiæ more publicè est acce-
 dendum, quod qui facere negligit multa 500. libra-
 rum sterlinensium soluta eò quod involavit munere
 dejicitur. Ratio hujus legis manifestissima hæc est,
 ne ex abusu legitimæ potestatis nocendi Protestantibus
 & sub jugum Papæ reducendi regni occasio Papicolis
 enascatur. Nec quidquam lex illa iniqui habet, cum
 & publicam Religionis Pontificæ professionem & pri-
 vatam ejus exercitium, existimationem integram &
 securam honorum possessionem iis relinqvat, honores
 autem mandare Respublica cui velit possit. Post-
 quam autem Jacobo II. vesanum illud consilium aut
 oppetendæ mortis aut restituendi in Angliam Papismi
 (Vid. *Bembem. l. c. p. 638.*) in mentem venit, ut unicum
 hoc

hoc Papismi repagulum atque Reformatæ Religionis propugnaculum demoliretur, dispensandi circa hanc legem auctoritatem sibi vindicavit, cui ut locus esset, tentandæ populi patientiæ, cuidam Eduardo Hale tribuni militaris munus commisit, qui cum Pontificiam Religionem apertè profiteretur à subornato, ut creditur, actore Arthuro Goddeno in jus vocatus sententia judicum Regi adulantium absolutus, Regi quæ jus dispensandi circa hanc legem adjudicatum est. Quo successu ille lætus & reducendi non solum Papismi, sed & obtinendi per Pontificios absoluti imperii spe plenus dum strenuè dispensare pergit, contradicente acriter populo & libertatem propugnante, Rege autem cedere nescio, res eum tandem sortita est eventum, quem fera Jacobi pœnitentia & exilii perpetui miseria nobilitavit.

§. 28.

Atque illa sunt, quæ pro vindicanda Regi infinita dispensandi facultate vulgo jaçtari videas. Superest ut paulo moderatiora dictantibus auscultemus. Quidam eorum de variis casibus dispensationem admittentibus, quidam de hoc unico qui exitiosam Jacobo II. controversiam suscitavit, loquuntur. Prius qui faciunt distinctione utendum censent inter malum prohibitum malumque per se tale. Malum prohibitum id vocant, quando res per se indifferens, nec ulla divina lege, naturali vel positiva, definita ob intercedens legislatoris civilis interdictum mala evadit. Malum per se vocant actionem, quæ ante omne statutum civile eandem vetans ex præscripto divinæ legis mala

G 3

jam

jam erat. Exemplum prioris apud ipsos est cudere monetam, posterioris cædem facere. Atqui circa illud dispensare posse Regem, circa hoc non posseasserunt. Probationem asserti petunt ab auctoritate Jctorum Angliæ, qui à tempore Henrici II. plerumque illo & loqvendi & sentiendi genere utantur. Resp. Quamquam annales Henrici VII. ita loqvantur atq; sentiant, nec pauci veterū Doctorum idem fecisse legantur, momentum tamen, qvòd præsentì causæ inde petitur, opposita auctoritate aliorum haud qvaqvam inferiorum doctrina atq; dignitate virorum facile elevari posse, qvò ab illo loqvendi genere non solum abstinuerunt, sed & abstinendum omninò esse rationibus evicerunt. Qvas inter præcipua hæc est, qvòd obscura hæc distinctio sit & perperuis dubiis involuta, donec inter homines quid naturali atq; positiva divina lege prohibitum sit nec ne ad liqvídum perductum fuerit, id qvòd probabile est futurum nunqvam, e. g. tollere veram religionem id sine dubio pro malo per se habebit qvicumq; pro vera illam religionem de qua qværitur habet, sed quid qvæso fiet si pro hæresi aut schismate eandem venditet Dispensator? Ipsa qvæ ab adversa parte adducta sunt regulæ exempla dubio certe non vacant. Antequam enim in Angliâ suspendii pœna monetæ publicæ imitatoribus statueretur, licitum unqvam fuisse ut privatum signum nummo imprimeretur, probari non potest, certumq; est post civitates constitutas inventumq; nummum, ipsa earum rerum natura prohiberi, ne tale quid privato unqvam liceat, adeoq; hæc res. pro mala per se haberi potest. E diverso occidere privata

privata auctoritate inimicum per se minimè est malum, sed ante constitutas civitates justa de causa licitum, & alibi etiam post eas constitutas indultum læsis fuit. Quare id autem ubiq; non liceat, nulla propior atq; universalior est ratio, quam quod authoritati suæ atq; tranquillitati civitatum studentes Reges Principesq; capitalibus præstitutis pœnis id *prohibuerint*. Ne de ipsa phrasi *persecutatis*, quæ Philosophiæ Scholasticæ sordes redolet, dicamus, de qua quid sentiendum sit adversarios suos docuit *Pufendorfius in Erid. Scand.* passim.

§. 129.
 Alii alia distinctione utuntur, hac nimirum: Si quæ lex sit lata pro bono, ut loquuntur, singulorum populi, dispensari de eadem in præjudicium eorum quorum interest à Rege haud posse fatentur, sed in ea, quæ pro bono populi, uti ajunt, complicati facit, dispensationi locum esse putant, id quod iterum allegata clarorum virorum auctoritate probant. Si quis cavillari hæc verba velit, hanc esse adversariorum Philosophiam dicet, ut unum quidem hominem interfici Rex pati nequeat, sed ut univversus populus internecioni detur à facultate ejus non esse alienum: si de libertate civili atq; facultatibus paucorum subditorum agatur, cautione adversus licentiam Regiam opus esse, sed libertatem conscientia atqve Reipublicæ universæ publicamq; adeo salutem libidini Regis rectè permitti. Nobis verò non quam incommode loquantur, sed quid verè senserint qui primi illa vocabula usurparunt videtur dispiciendum. Id ergò probabile est eos voluisse, si quæ laxatio legis certo homini damnum directè inferat,

rat, fieri eam à Rege non posse, e. gr. post indultum alicui monopolium non potest à Rege, ut quæ monopolio substant mercēs ab aliis importentur venumque exponantur, permitti: sed si damnum è laxatione legis emergens populū univēsum afficiat, quo casu distributione illius instituta vix quisquam idem sentit, in potestate Regis esse, ut è re nemini onerosa insigne cuiquam commodum dispensatione facta conciliet, e. gr. si ad certum tempus generatim interdicta sit certæ mercis importatio, si Rex eam uni vel alteri certis de causis permittat, res tanti non est, ut populus univēsus ad se id pertinere arbitretur, & cum nemini privato damnum directè detur unus quoque præ altero ea de re conqueri non potest, unde nemine reclamante facile factum Regis dissimulatur aut defenditur, & ut verbo dicam leviora non curantur. Sed si vel maxime hæc omnia vera esse largiamur, ad rem tamen præsentem nihil illa conferunt. Non enim perinde res habet cum introductione novæ religionis atque importatione certarum mercium prohibita, siquidem quod ex priori redimere potest damnum universam Rempubicam, aut certe potissimam populi partem, quæ pro universa Republica valet, tangit: Non distribui illud periculum damnumque inter plures potest, nec numerus idem minuit, sed auget, nec solum ad universos, sed & singulos pertinet, cumque vitæ, existimationis & bonorum omnium rationes statui religionis implicitæ sint, aut esse possint, quæ fatentibus adversariis libidini Regiæ permitti nulla ratione debent, locum hic sane dispensatio non habet.

S. 30. Sunt

§. 30.

Sunt porro qui aliqualem dispensandi potestatem eam ob rem Regi tribuunt, quod nulla tam commoda lex sit, quæ non aliquando temperamento indigeat. Sed hoc argumentum eò tantum valet ut dispensatione interdum opus esse arbitremur, quod vero temperandarum legum potestas in Anglia soli Regi competat probari eodem non potest. Deinde temperamentum lex non admittit nisi in casu à legislatore minus præviso, unde sequitur, quod in casu ordinario, cujus futuram existentiam manifestè ob oculos habuit, & cui directè legem opposuit legislator, mutatio nulla locum habeat, ut quæ non temperaret legem, sed debilitaret ac convelleret. Atqui ut Pontificii ab administratione publicorum munerum adeoq; & Parlamenti concessu excluderentur scopus erat legislatoris, cui contrarium indulgere ad legis ipsius dissolutionem pertinet. Nec quaecunq; incommodum, quod ex lege quadam ad paucos promanare creditur, idoneam mitigandæ illius causam dat, cum quod inde damnum privati sentiunt publico commodo pensetur. Nec vero pro ita gravi incommodo Pontificiæ sectæ homines id habere possunt, quod nil nisi occasionem ipsis adimit majori Protestantibus incommodo mastandi, adversus quos infestissimi sui indicia vice plus simplici ediderunt.

§. 31.

Quod quidam dicunt naturali juri, cui per statuta civilia derogari nequeat, id adversari, ut ministerio subditorum imperans privetur, ubi ad obeunda publicamunia iidem idonei sint, nec in se quidquam quod cul-

H

pari

pari possit habeant, quam quod diversa de divinis rebus persuasione sint imbuti, id inane est. Quamquam enim in natura imperii civilis regulariter id insit ut subditorum ei obedientia respondeat, nec adeo in potestate eorum sit requisitum ab imperante obsequium detrectare, nihil tamen impedit, quod minus imperans pacto obligetur, ut certorum hominum in certis rebus ministeria nec requirat, nec admittat. Non derogant quidem statuta civilia præceptis juris naturalis, sed jure naturæ permixtis modum rectè statuunt. Sola quoque aptitudo quemadmodum ad aliquid habendum aut agendum perfectum nemini jus dat docente *Grot. de Jur. B. & P. l. 1. 4. seqq.* ita nec ei, qui dignus officio quodam est, ejusdem collatio debetur. Vid. *id. 16. 11. 17. 3.* Tantumque abest, ut omnis circa res divinas dissensio innoxia, ut sapius inter causas atque incitamenta turbarum religio sit. Quicquid sit in potestate certè Reipublicæ est quibus ad honores & officia aditum patefacere aut occludere velit certis requisitis propositis definire, quæ si quis sibi sive casu, sive culpa sua deesse videat, is quod fortunæ suæ, quod sibi imputet, non quod de injuria per Rempubicam sibi illata conqueratur, habet.

§. 32.

Sed durum est, inquirunt hoc modo facultatè omnem peculiaris benevolentia atque fiducia testandæ, ut & dignitatibus illos quos amet mactandi Regibus eripere, ministrosque ipsis à quorū opera abhorreant obtrudere. Nos verò uti non negamus affectibus quoque Reges duci, ita fas neutiquam putamus, ut quæ privatis hominibus relicta est contrahendæ atque firmandæ amicitia libertas fasti-

fastigio huic detrahatur, existimamus autem per ministeria aulica & domestica obsequia, quorum dispensandorum plenissimam libertatem Angli suis Regibus concedunt, expleri hunc amorem posse. Nec alia exhibendi honoris atque beneficii materia Regibus deest, si vel maxime ad publica Reipublicæ munia certos homines non admittant. Non solet quoque peculiaris ille Regum affectus nisi in paucissimos ferri, circa quos exceptionem haud difficulter Respublica admittit, quando verò idem ad multos sectamque certam propendet, inconsultum sane non est ut pars huic opposita suæ prospiciat securitati. Quod si ergò per ingenii imbecillitatem Jacobo II. tanti erat, unum vel alterum Pontificiæ religioni addictum publico muneri præfectum intueri, poterat id factâ ad populum intercessione impetravisse, ut autem casu Halesii Rex pro exemplo atque fundamento infinitæ potestatis uteretur, statimque septuaginta & tribus aliis ejus, quæ Halesium solverat, legis veniam faceret (vid. Pufendorff. de Reb. Brandenb. L. XIX. §. 87.) adeoque inspectante populo legem planè convelleret, id, cum præsertim & adversus alia libertatis atque religionis Anglicanæ capita grassaretur, dissimulari ferrique non poterat.

§. 33.

Quid si verò Rex dicat se præsumpta populi voluntate hac in parte niti, qui cum ipsi Religionem Pontificiam aperte profitenti regnum permiserit, facile videatur passurus, ut quæ summæ dignitati substant officia ab eadem religione imbutis obeantur? non deerit sanè populo quod reponat. Ad præsumptam illius voluntatem

H 2

tatem

tatem malè provocatur, ubi de expressa in contrarium exstante satis constat, quam ne Rex ignoraret, monita non solum atque deprecationes primariorum virorum, sed vox ipsa populi minis non carens efficiebat. Cum Jacobus II. Regnum speraret, lex nulla quæ Pontificiæ Religionis Principem inhabilem throno declararet, erat, aut si quæ fuisset, in potestate tamen populi erat eandem laxare, sed de non admittendis à Rege ad officia reliqua privatis Papismum sectantibus utique lex exstabat, de cujus rigore nunquam populus remisit, quam Jacobus ipse dignitati Regiæ admotus diserte eidem confirmavit, unde quare de voluntate ejus dubitaret aut à promisso recederet causæ nihil erat. Si quid autem dubii fuisset quare Parlamenti sententiam Rex non exquirit? quare aut convocare idem detrectavit, aut ut ipsi Pontificios atque Pontificiis faventes insereret, adeoque per Pontificios legem Pontificiis ingratam abrogaret intentatum nihil reliquit? id quod fecisse ipsum acta publica testantur.

§. 34.

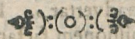
Ast dicunt causæ Regiæ patroni, cum sanctio penaliter legi adjecta commodo Regis in Anglia cedat, renunciare hunc juri suo posse, atque eo ipso illum cui mulcta remittitur liberari, id quod in præsentis casu, ubi facta legi adverso 500. librarum Sterlinensium mulcta præstituta sit obtineat, quæ remissa pro soluta habeatur. Resp. distingvendum esse inter actum contra legem admissum, & inter statum legi adversum. Si actui cuidam contra legem admissio mulcta præstituta sit fatemur remitti eam ab illo, cujus commodo cedit, posse, nec eo facto

facto quidquam amplius esse quod à delinquente exigatur e. g. si per leges sumtuarias certus convivarum numerus sit definitus atq; eum exceſſerit convivator, ſive mulctam eo nomine præſcriptam ſolvat ſive remiſſionem obtineat, liber eſt. Sed quando actus quidam continuus ipeſque agentium ſtatus legi adverſatur, ſolutio mulctæ ſemel facta ſequentis temporis impunitatem nequaquam producit, nec aded & remiſſio ejus mulctæ, ut jure id impoſterum fiat quod omnino fieri leges vetant, efficit, ſiquidem id exactione mulctæ ut primi agitur adverſus legem ſurgentis conatus inſolentia expiatur, non ut velut convento quodam prædicationis licentia redimatur e. g. ſi per leges ſumptuarias interdictionem ſit ne quis in urbe ad pompam curru vehatur, certa ei qui contra facere cœperit mulctæ præſtituta, perſolutio illius mulctæ ne quicquam libertatem homini ſaſtuoſo dabit ut impoſterum curru uti queat. Sed quemadmodum ob actum illicitum ſemel perpetratum mulctæ ſolvitur, ita poſt ſolutionem mulctæ idem actus illicitus manet, gravioribus ſemper pœnis, ubi leviores non ſuffecerint reprimendus, nec ſtante illa lege pro legitimo unquam agnoſci poteſt. Id quod tantò magis obtinet, ſi non ſimpliciter lex aliquid vetet, ſed & actum contra legem ſuſceptum irritum, ipſumq; agentem ad eum legitime ſuſcipiendum planè inhabilem declaret, cujus declarationis ea vis eſt, ut ſi quis nihilominus id agere præſumat, ad quod agendum poteſtatem ſibi ademptam cernit, ob facti audaciam non ſolum mulctetur, ſed & ab agendo cum ignominia prohibeatur, ſtatq; quem temerè occupavit deſiciatur. Namq; manifeſtam contradictionem id involvit planè inhabilem eſſe ad aliquid agendum & perſoluta mulctæ habilem ad id reddi. Atq; lex illa Angliæ de qua quæritur id habet, ut primò omnes Pontificiam religionem ſeſtantes ob hanc ipſam cauſam inhabiles ad obeunda quælibetq; munia declaret, & deinde in eos, qui prohibitis muniis ſemet ingeſſerint, certa præfixa mulctæ animadvertat. Dum itaq; Rex mulctam hanc remittit, ut poſt remiſſionem factam homo Pontificius officio publico fungì queat nequaquam efficit. Illud enim ad jus aggraviandi,

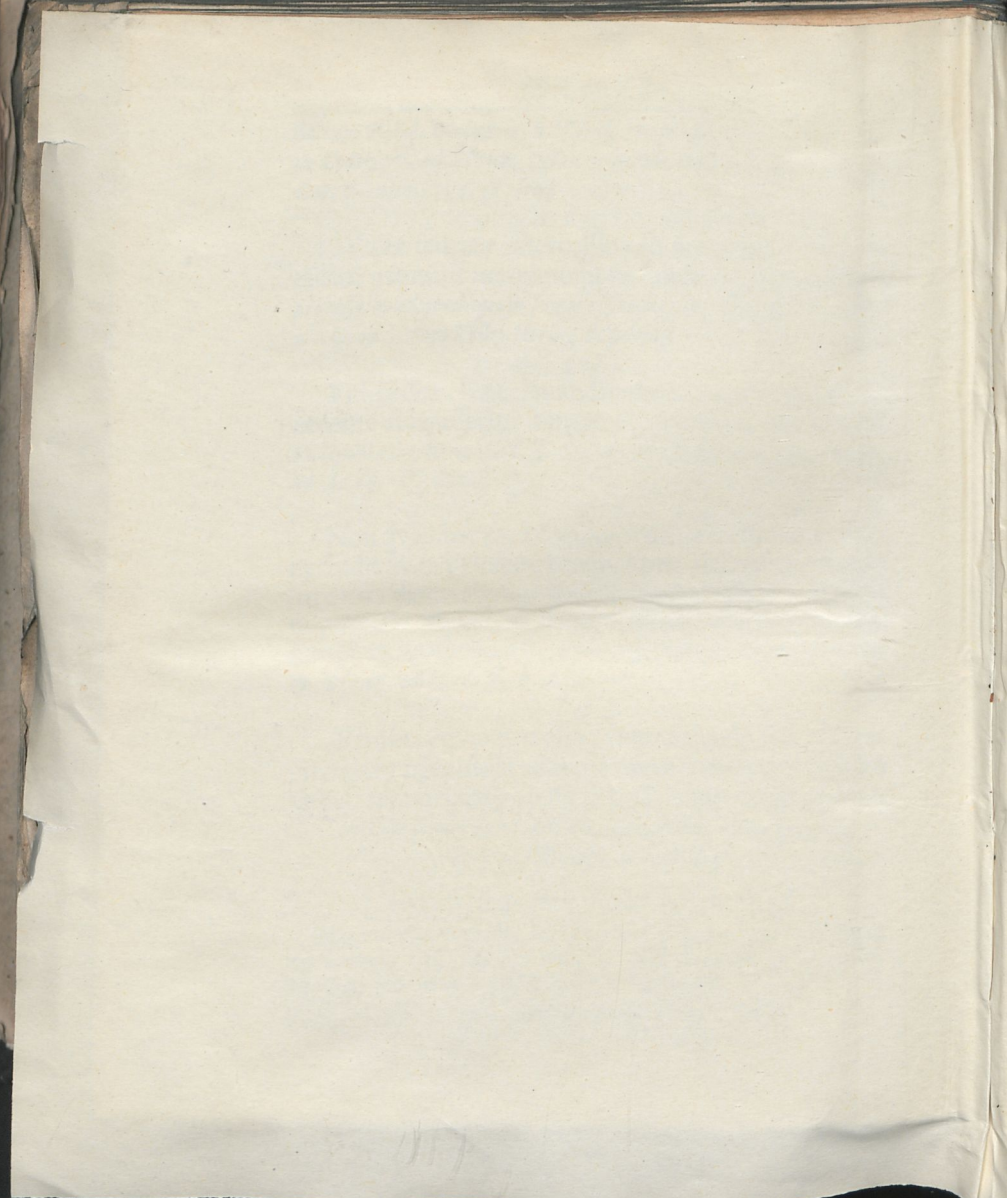
tiandi, hoc ad dispensandi facultatem pertinet, quorum illud Regi competere, hanc non competere, in superioribus demonstravimus. Tum quoque falsum est, commodo Regis in Anglia universim multas cedere, cum hæc ipsa lex Papicolis adversa 500. librarum multam delatori tribuat, cui eam condonatione facta eripere Rex non potest. Ubi cunctis autem commodo ipsius Regis multa cedit, sive ut eleganter Jurisprudencia Anglicana loquitur, ubi Rex creditor est pene, quin debitori eam remittere juriqve pro se introducto renunciare possit nihil prohibet, salva tamen legis quæ pro sanctione multam habet, autoritate.

S. XXXV.

Denique qui rem ipsam defendere non possunt excusare eandem aggrediuntur, allegata partim nescio qua necessitate, partim compensatione damni, quod metuitur, cum utilitate, quæ ex laxata lege sperari queat, proposita. Sed quod de necessitate affertur, admitti non potest, nisi eandem verè adesse nec alia ratione superari posse demonstretur. Atqui cum Jacobus II. Pontificiæ Religionis faventes in Rempubicam Protestantium introducere laboraret, nulla ex horum numero idoneorum hominum penuria erat, quæ publicæ patriæ negotia tractanda committerentur. De utilitate rectissime judicat is ad quem ea pertinere dicitur. Sed populus Anglicanus utilitate illa, quæ ab exclusione Papicolarum sperari poterat, contentus majorem nec affectabat, nec à Rege requirebat, nec quisquam beneficio legis decedere cogi potest obtentu utilitatis quam neque cupit neque capit. Reliqua mittimus & ad *Bembemii* supra laudatum librum ut & *Burridg. Hist. sup. mut. in Angl.* itemque *Herberti* atque *Aikini* de casu Halefii controversa scripta curationem earum rerum Lectorem ablegamus, quibus quæ ratione quæque fide usi sumus collatio docebit.

Greifwald, Diss., 1702/05

ULB Halle

3

004 564 162

TA → öL

mit 7 + 77 Stück verknüpft und
f

W 18

35 1705, 5 28

EXERCITATIO PHILOSOPHICA, 30

DE

**JURE PRINCIPIS
DISPENSANDI
CIRCA LEGES PRÆCIPUE
POENALES,**

Occasione Illustris controversiæ
Anglicanæ,

Cujus postremam Partem

Auspice DEO Optimo Maximo
Sub PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI ATQVE EXCELLENTISSIMI,

DN. JO. PHIL. PALTHENII,

Hiftoriarum & Moraliū Professoris Regii Ordin.
longe celeberrimi,

In Alma Pomeran. Auditorio Majori
ad diem Septembr. M DCCV.

Publicæ *συμφιλοσοφείων* disquisitioni
submitte

JACOBUS BERNHARDUS FROBOESIUS, G.P.
H. Lq̄. C.

GRYPHISWALDIÆ,
LITTERIS DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
REG. ACAD. TYPOGR.